

му аналізуються найбільш актуальні проблеми державотворення.

Разом з цим в роботі є дискусійні положення, а також такі, які потребують більш ґрунтовної аргументації. По-перше, слід було більш чітко розкрити взаємозв'язок і відмінності між поняттями «конституційний лад України» і «основи конституційного ладу України». По-друге, класифікацію функцій Конституції можна було провести на більш чіткій класифікаційній базі, оскільки досить близькими є виділені авторами юридична, правозахисна та правонадільна функції Конституції. По-третє, недостатньо розкритий останній етап розробки і прийняття Основного Закону України 1996 р. По-четверте, пропозицію авторів складати списки кандидатів в народні депутати України таким чином, щоб чоловіки і жінки були представлені в них в рівній мірі, виборча практика навряд чи сприйме. В монографії підкреслюється, що в самій Конституції мають бути закладені необхідні механізми охорони і захисту конституційного ладу, що неможливо побудувати правову державу без ефективної системи правової охорони Конституції. Разом з цим слід було б акцентувати увагу на ролі Верховної Ради в захисті Конституції України і конституційного ладу.

Незважаючи на зазначені недоліки, є всі підстави вважати, що монографія Ю. Тодики і Є. Супрунюка є вагомим внеском в науковий аналіз процесів становлення в Україні теорії і практики конституціоналізму, актуальних проблем державотворення і буде позитивно оцінена науковою спільнотою.

В. ПОГОРІЛКО, член-кореспондент Академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор

НАУКОВА ХРОНІКА

ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

8 липня 1997 р. в м. Києві відбулося виїзне засідання Президії Академії правових наук України.

У порядку денному одним з головних було питання про роботу Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва. Зі звітною доповіддю виступив директор Інституту доктор юридичних наук, професор **В. Селіванов**. В доповіді відзначалось, що основною науковою проблемою, за якою проводить дослідження Інститут, є «формування приватноправових засад ринкової трансформації економіки України». Ця проблема охоплює такі наукові теми:

— методологічні і теоретичні проблеми приватного права;
— розвиток приватного права в Україні як необхідна умова становлення національного підприємництва;

— проблеми розмежування та взаємодії публічно-правових та приватноправових засад реформування економіки України;

— проблеми становлення і конституційно-правового регулювання інституту приватної власності в Україні;

— проблеми становлення і функціонування підприємства як корінного елемента ринкової економіки;

— вдосконалення податкового законодавства як передумова ефективного функціонування підприємництва.

Вченими Інституту обгрунтовано головні напрямки розвитку правового регулювання цивілізованого підприємництва в Україні на підставі оптимального розмежування та взаємодії приватноправових і публічно-правових засад.

Інститутом проводилась науково-дослідницька робота по упорядкуванню понятійного апарату теорії підприємництва та систематизації законодавства про підприємництво. Проаналізовані політико-економічні умови становлення підприємництва в Україні. На підставі критичного розгляду чинного податкового законодавства розроблено і подано до Верховної Ради України пропозиції щодо його вдосконалення в напрямку сприяння підприємницької діяльності. Розроблена методика інвестиційного проєктування та бізнес-планування.

Вченими Інституту обгрунтовується ідея необхідності розробки економіко-правової моделі підприємництва на засадах розмежування та взаємодії приватноправових і публічно-правових методів регулювання із застосуванням новітніх комп'ютерних технологій. Відповідно стверджується, що за реальних умов переходу української економіки від адміністративно-командної системи до змішаного народного господарства за допомогою вказаної моделі необхідно паралельно до опрацювання нового Цивільного кодексу України розробляти концепцію і проєкт самостійного Кодексу про підприємництво в Україні як кодексу приватного права.

Розроблено пропозиції щодо упорядкування понятійного апарату теорії підприємництва, підготовлений проєкт словника легалізованих термінів.

Вченими Інституту ґрунтовно проаналізовано стан та динаміку розвитку малого підприємництва в Україні, показані структура, обсяги виробництва, чисельність працюючих у малому бізнесі за період з 1991 по 1997 р., досліджена нормативно-правова база, підготовлені і подані до Міністерства економіки України пропозиції щодо перспектив

вдосконалення державної політики розвитку малого підприємства.

Інститут скоординував науково-дослідницьку тематику з Київським регіональним центром АПрН України, Інститутом держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Інститутом економіко-правових досліджень НАН України, Інститутом Росії НАН України, Міжнародним інститутом менеджменту, Міністерством економіки України, Українською Правничою Фундацією, Фондом сприяння становленню і розвитку місцевого та регіонального самоврядування України, Фондом відбудови економіки України та іншими організаціями і установами, які опрацьовують питання приватноправових засад підприємницької діяльності.

Інститутом розроблено проект Закону України «Про фідучіарне управління майном (траст)». Підготовка проекту зазначеного Закону має передусім суто практичну обумовленість і сприятиме поліпшенню умов залучення в національну економіку інвестицій, в першу чергу з боку фізичних та юридичних осіб України.

Науковці Інституту у звітний період брали участь в трьох науково-практичних конференціях, шести «круглих столах», п'яти наукових семінарах.

Значна увага в Інституті приділяється втіленню результатів наукових досліджень в діяльність відповідних органів. Так, на підставі конференції «Трансформування відносин власності — основа розвитку підприємництва в Україні» (грудень 1996 р.) та «круглого столу» «Державна політика розвитку малого підприємництва в Україні» (березень 1997 р.) підготовлені і направлені до Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України та інших державних установ відповідні пропозиції.

Наукові розробки з питань розвитку малого підприємництва у виді доповідних записок «Напрями реалізації державної політики розвитку малого підприємництва в Україні» у лютому 1997 р. направлені Інститутом до Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства економіки України.

Матеріали Інституту з питань економіко-правового регулювання розвитку підприємництва в Україні використані Міністерством економіки України.

За звітний період було видано дві монографії, п'ять збірників наукових праць та 77 наукових статей.

В обговоренні доповіді взяли участь академіки **В. Тацій**, **В. Мамутов**, **В. Сташис**, **Ю. Грошевий**, член-кореспондент **М. Сібільов**.

Київському регіональному центру та відділенню цивільно-правових наук АПрН України доручено надати допомогу в організаційному становленні Інституту.

На засіданні ретельно розглядалося питання про роботу Координаційної ради АПрН України. Це пов'язано з тим, що, з одного боку, координація досліджень у галузі держави і права є одним із статутних завдань Академії, а з другого — в цьому напрямку не все ще зроблено.

Як у доповіді віце-президента АПрН України **Ю. Грошево-**го, так і у виступах академіків-секретарів **В. Сташиса**, **Ю. Шемшученка**, **Ю. Тодики** йшлося про завдання Координаційної ради. Відзначалася необхідність поєднання зусиль Координаційної ради АПрН України з Радою з координації фундаментальних досліджень, створеної при НАН України.

Особлива увага була приділена питанням співпраці Координаційної ради АПрН України з Управлінням міжнародних зв'язків з питань міжнародного наукового співробітництва з країнами СНД та країнами далекого зарубіжжя.

Предметом розгляду Президії Академії було питання про роботу видавництва «Право». Директор видавництва «Право» **А. Кумака** відзначив, що у першому півріччі 1997 р. видавництво видало 6 назв друкованої продукції та 5 назв повністю підготувало до здавання на виробництво. Загальний обсяг опрацьованих видань становить 128 авторських (99 друкованих) аркушів. Нормозавдання редактори щомісячно виконували на 105—110 %.

Серед запланованих видань, що вийшли з друку у цьому році, посіли значне місце у правознавстві та викликали велику зацікавленість юридичної громадськості і широкого загалу читачів, потрібно виділити підручник провідних вчених кафедри кримінального права Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого за редакцією професорів **М. І. Бажанова**, **В. В. Сташиса**, **В. Я. Тація** «Кримінальне право України. Загальна частина», номери 1(8), 2(9) «Вісника Академії правових наук України», змісту та ідейній спрямованості яких значну увагу приділяв заступник головного редактора академік **М. Цвік**.

Видавничим планом у першому півріччі 1997 р. передбачався випуск брошури члена-кореспондента АПрН України **П. Рабіновича** «Права людини і громадянина у Конституції України», курсу лекцій професорів НЮА України **В. Бачиніна**, **В. Чефранова** «История философии права», монографії «Достоевский: философия, социология и психология преступления» та інших видань. Але за браком коштів здавання на виробництво цих видань довелося перенести на друге півріччя.

Поряд з роботою з підготовки до здавання на виробництво рукописів працівники видавництва певну увагу приділяли реалізації видань.

Про результати науково-дослідницької роботи «Правові і організаційно-методичні засади заснування в Україні кримінологічної експертизи законодавчих та інших правових актів» доповів академік **А. Закалюк**. Він також звітував про діяльність очолюваного ним Управління зв'язків з державними судовими та правоохоронними органами.

На засіданні Президії було розглянуто також питання про роботу Львівської лабораторії з прав людини, яку очолює член-кореспондент АПрН України **П. Рабінович**, та інші питання внутрішнього життя АПрН України.

М. СІБІЛЬОВ, чл.-кор., головний учений секретар
Академії правових наук України

НАШІ ЮВІЛЯРИ

* * *

Виповнилося 75 років від дня народження відомого правознавця, провідного вченого нашої країни в галузі кримінального права та процесу, талановитого педагога, доктора юридичних наук, професора, академіка Академії правових наук України, Заслуженого діяча науки і техніки України **Марка Ігоровича Бажанова**.

М. І. Бажанов народився 30 грудня 1902 р. в місті Умані Черкаської області в родині службовців. Після закінчення середньої школи в м. Харкові М. І. Бажанов в 1940 р. поступив до Харківського юридичного інституту. В роки війни Марко Ігорович разом з колективом заводу ім. Ф. Е. Дзержинського евакуюється до Новосибірської області, де він працює електрослюсарем, техніком-диспетчером на військовому заводі. Повернувшись із евакуації до Харкова у вересні 1945 р., М. І. Бажанов відновлює навчання в юридичному інституті, який закінчує з відзнакою в 1948 р. По закінченні навчання він був рекомендований до аспірантури. В 1951 р. після успішного захисту дисертації М. І. Бажанов стає викладачем юридичного інституту і в цьому статусі перебуває до теперішнього часу. В 1967 р. — захист докторської дисертації, в 1969 р. йому було присвоєно звання професора.

Багаторічною і плідною є викладацька робота в Національній юридичній академії України ім. Ярослава Мудрого —